

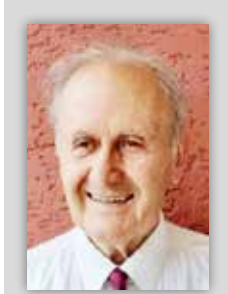
KİTAP VE İMZA GÜNLERİ

[2023 yılının Konya Kitap Günleri, 06-15 Ekim tarihleri arasında; Selçuklu Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi/kutlandı/yaşandı, vb. Biz de yerel gazetelerimizin duyurularını okuyarak bilgi sahibi olduk. Açılışın kalabalığına karışmak 84 yaşındaki bir fani için zor olacağından gidemedim. Cumartesi ve pazar günleri de kalabalığın olacağını bildiğim için bir günlük gezimizi salı gününe tarihledim. Evimizden çıkıp geri dönünceye kadar dört araç ile yolculuk ettim. Hemen şunu söylemeliyim, şehrin o kalabalığına arabamızla gitmekten de öte acaba park yeri bulabilecek miydim? Neyse.

Girişteki son derece nazik görevli kızımız bize kitap günlerinin program kitapçığını verdi. Başladım gezmeye. En başka dostumuz Hakan Coşkun'ın *Kömen*'i ile bitişğinde de Rampalı esnafından *Palet*

Kitabevi vardı. Ayaküstü kısa birer sohbetten sonra başımı bir sağa, bir sola çevirerek ilerlemeye başladım. Derken genç dostumuz Av. Serdar Ceylan Bey ile karşılaştık. Babası ve küçük oğlu İbrahim Metin ile gelmişti. Bir ayaküstü sohbeti de orada.... Uzatmayalım, iki kitapla ev döndüm. İlkini *Palet Kitabevi* görevlisi sevgili kardeşimiz hediye etmişti: *Terceme-i Sevâib*, Derviş Mahmûd Dede. İkincisini ise Kömen Yayınevi'nden satın almıştım: *Memoratlara*.

Eski kitap günlerini hatırladım. Zindankale'yi, Mevlâna Kültür Merkezi'ni, Selçuk Üniversitesi Yerleşkesi'ni, Malazgirt Meydanı'ndaki çadırları, vb. Hatıralar bir bir gözümün önüne geliverdi. Hiç unutmuyorum, yılın birinde, geçen yüzyılın bir yılında, yerinde şimdi yellerin estiği eski İl Halk Kitaplığı Konferans salonunda bir Kütüphane Haftası toplantısı düzenlenmişti.

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

konya kitap günleri

Bütün kitapların önsözü
insan
Mevlânâ

PROGRAM KİTAPÇIĞI

6-15 EKİM 2023 SELÇUKLU KONGRE MERKEZİ

ZİYARET SAATLERİ **10.00-21.00**

www.konyakitapfuari.com

BENİM SEHRİM **KONYA BÜYÜKŞEHİR KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI** **UĞUR İBRAHİM Altay** **75. Vuslat**

Ben oturma başkanı idim, şimdi ikisi de emekli profesör olan bölüm arkadaşlarından Ahmet Sevgi ve Mustafa Özcan Beyler de konuşmacı idiler. O gün ilimizin kültür protokolü de orada idi. Daha sonraki yılların kitap günlerinin, mesela Zindakale'den, cam zeminin üzerinde yaşadığımız o günlerin açılış konuşmasının birini de ben yaptım,

Haydi, bir imza günü yazısının hep birlikte okuyalım. Hatıralar, hatırdaki kaldıkça doğruya tanıklık edecektir. Biz de öyle deyip yazıverdik.

***

İmza günleri... Son yıllarda gündemimizden eksik olmayan bir şölen veya bir buluşma süresi... Ülkemiz neredeyse âdeta bir imza günleri takvimine ihtiyaç duyacak gibi... Hangi kurum veya kuruluş, hangi ayın hangi günlerinde imza günleri düzenleyecek, bilmemiz gerekiyor. Mesela Mersin ilimizle veya Beyşehir ilçemizle imza günlerinin tarihlerini bilenleriniz var mı? Haydi işi kolay kılsın, biraz gerilere giderek Niğde ilimizdeki 04-13 Mayıs 2018 tarihleri arasındaki kitap fuarından sonraki ilk imza günleri hangi tarihler arasında acaba? Hemen günümüze dönerek bir de Kayseri ve İstanbul'a kulak verelim. Kayseri Kitap Fuarı 13-22 Ekim 2023 tarihleri arasında açık olacak. Ülkemizin eskilerinden ve en büyüğü olan Uluslararası 40. İstanbul Kitap Fuarı ise 28-Ekim-05 Kasım 2023 tarihleri arasında, Küçükçekmece'de, Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde kitapseverlere kapılarını açacak.

Öncelikle şunu hatırlayalım. Bu tür imza günleri genellikle kitap fuarı günlerine denk getiriliyor. Bir hafta kadar süren bu günler boyunca yazar, şair, sanatkâr ve bilim insanları belirlenen gün ve saatlerde geliyor, okuyucularını bekliyor.

Benim belirleyebildiğim bazı farklı imza günleri de var... Mesela Konya'da, bir dernek yılın bir gününde üyelerini bir büyük AVM'nin özel bir bölümünde birkaç saatliğine bir araya getiriyor ve bir imza günü düzenli-

yor.

Bir başka imza günü ise bir kuruluşun veya yayınevinin çağrılısı olarak ilimize gelen bir veya iki yazar, özellikle kitapla ilgili bir alanda bu imza işini gerçekleştiriyor.

***

Bu yazımızı hazırlamamı tetikleyen çok satan bir gazetemizin bir köşe yazısı oldu. Yazar ve eleştirmen Doğan Hızlan, 08 Mayıs 2018 tarihli *Hürriyet* gazetesindeki köşesine şu başlığı atmıştı: *Erzurum'da kitap fuarı*. Konu, hem, 21 yıl (1967-1988) üniversite hocalığı yaptığım Erzurum hem de kitap fuarı olunca elbette ilgimi çekecekti. Yazıda sözü edilen fuar yazının gazetede yer aldığı gün açılıyor-muş. 'Keşke Erzurum'da olabilseydim' diyemeyeceğim, çünkü Erzurum'daki bir kitap sergisisiyle ilgili hatıram beni yeniden ürkütüverdi. O kitap sergisinden aşağıda yeri gelince söz edeceğim.

Bu ön bilgilerden sonra asıl konumuza geçmeden önce benim hatırladığım ilk *imza gecesi*'ne gelmek istiyorum. Şubat 1960-Mart 1965 tarihleri arasında İstanbul'da öğrenci idim. O tarihte İstanbul'un iki üniversitesinden biri olan İstanbul Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenci olarak bulunuyorum. (Öbür üniversite İTÜ) Aynı zamanda Çapa'daki Yüksek Öğretmen Okulu'nun da öğrencisiyim. İlkinde gündüzleri alan derslerimizi alıyoruz, ikincisinde ise geceleri, şimdilerde adı *formasyon*'a çı-

kan öğretmenlik derslerine giriyoruz. Bu ikinci okulumuzun bütün öğrencileri yatılı... Ancak okulumuzun bünyesinde iki de kardeş okul var: Çapa Eğitim Enstitüsü ve Öğretmen Okulu... Bunların ise hem yatılısı var, hem de gündüzlüsü... O dönemin Eğitim Enstitüsü'nün Türkçe Bölümü'nde çok ünlü hocalar ders veriyor. Mesela; Orhan Şaik Gökyay, Behçet Necatigil, Haydar Ediskun, Baha Dürder, Nihat Sami Banarlı, Cemil Yener, Ahmet Kabaklı, Enver Naci Gökşen gibi öğretmenler Türkçe ve edebiyat derslerine giriyor.

Okulumuzun, bir ara benim de yönetim kurulu üyeliğinde bulunduğum öğrenci cemiyeti bir gün *imza gecesi* düzenledi. Kaç hocamız veya han-

gi hocalarımız bu imza gecesine katıldı, hatırlayamıyorum. Hatırladığım tek şey, benim Behçet Necatigil hocamıza, çevirisini yaptığı *Küçük Mitoloji Sözlüğü* adlı eserini imzalattığımdır. Kitaplığımızdaki ilk imzalı kitap odur. Tarih 1963.

Katılanlar arasında yer aldığım; ancak çok farklı bir sebeple gerçekleşemeyen bir imza günü maceramız var. Galiba 1970'li yılların sonlarına doğru idi. Bazı kitapçı dostlarımız Erzurum'da bir kitap sergisi açmayı kararlaştırmışlar. O yıllarda Ankara'da büyük çapta kitapçılık yapan genç bir arkadaşımızın kolilerle getirdiği kitaplar belirlenen alanda sergilenmeye başlandı. Erzurum'daki kitapçı arkadaşlar da aynı heyecanı yaşıyorlardı.

Derken bir kıyamet kopuyor ama bu sessiz bir kıyamet. Polis, Ankara'dan gelen kitapçı arkadaşımızın sergisinde bir kitap bulmuş. Kitabın yasal olup olmadığını bilmiyoruz ama yazarı dikkati çekiyor. O kitaba el konuluyor ve misafir kitapçı dostumuz da karakola davet ediliyor. Sonuçta bütün heyecanlar sıfırlanıyor ve imza mimza günü filan yapılmıyor. İşte bizim imza günü ile ilgili acı hatıramız. Ve ben o günden sonra bu tür bir imza gününe katılmadım.

İmza günleri nasıl işliyor? Önce İstanbul TÜYAP Kitap Fuarı günlerinde bir gazetemizin haftalık kitap ekinde çıkan bir karikatürü hatırlayalım. Karikatür çeyrek gazete sayfası boyutunda... Bir kitap fuarının

imza günü çizilmiş. Kitap satış stantları (öyle diyorlar) arasında imza günü gelmiş yazarlar var. Karikatürün kenarında da iki kişi konuşuyor. Pek çok yazar ve şairin önlerinin boş olmasına karşı birindeki uzun kuyruğun oluşmasını yorumluyorlar:

“Maşallah, bizimki yine büyük ilgi görüyor...”

“Yok canım, o kadar da değil... O kalabalık ısmarlama kalabalık, önceden ayarlanmış!”

Bu karikatüre can veren ikinci konuşmanın doğruluğunu yıllarca sonra gözlerimle gördüm.

2010 yılı... Çeşme’de çok büyük bir uluslararası toplantıya katılmak için İzmir’deyim. Toplantı öncesi iki gün misafirleri olacağım büyük kızımın damadımın özel bilgilendirmeleri sonucu erken geliyorum. Toplantımızın bir önceki gün 15. İzmir Kitap Fuarı açılmış: 17-25 Nisan 2010... Uluslararası İzmir Fuar Alanı... ssss

O pazar gününün öğle sonunu Fuar alanındaki kitap fuarına ayırıyoruz. Anlaşıyoruz. İki saat sonra arabamızın yanında buluşacağız. Öyle ya, onların ikisi de doktor... Gezeceğim stantların konuları da değişik olabilir.

Ben özellikle birkaç yayınevini ziyaret edeceğim. On kadar kitabımı yayımlayan Akçağ Yayınevi, üç kitabımı yayımlayan Türk Dil Kurumu, iki kitabımı yayımlayan Atatürk Kültür Merkezi, bir kitabımı yayımlayan Ötüken Yayınevi ön-

celikle ziyaret edeceğim yerler... Elbette Dergâh Yayınevi ile iki bankaya da (Türkiye İş Bankası ve Yapı Kredi Bankası) zaman ayıracağım.

Söze, karikatürden devam edelim. Akçağ Yayınevi’nin oldukça geniş olan alanına giriyorum. Tanıdık çehreler var. Sohbet ediyoruz. Derken biraz ilerideki uzun bir kuyruk gözüme ilişiyor. Oraya göre adlandırmak gerekirse uzunun da uzununu... Çünkü imzacıların genişçe bir alan içinde 360 derecelik bir kuşatma (!) yaptıklarını görüyorum. ‘Kimmiş bu ünlü yazar acaba?’ diye aradan başımı uzatınca tanıdık bir yazar olduğunu görüyorum. Ve hemen bir ‘Merhaba, kolay gelsin.’ deyip ayrılıyorum. İyi ki de öyle yapmışım. Kucağındaki küçücük bebeğiyle gelen bir anne kendisine öncelik tanınmasını isteyince aldığı cevap herkesi şaşkırttı:

“Kadın (veya hanım), sıraya gir...”

Demek ki dedim, ben de bir öncelik isteseymişim benzer bir cevabı alacaktım.

Dolaş, dolaş, bitmiyor. Üç yerde yaşadığım korsan imza dakikalarından söz etmeden geçemeyeceğim. Akçağ, Ötüken ve Türk Dil Kurumu satış bölümlerinde oturup sohbet ederken, tesadüf bu ya, benim kitaplarımı da sorup almak isteyenler çıkıverdi. Kitabı alıp parasını ödeyen alıcıya kitapçı arkadaşlarımız kibarca bir şeyler söyleyiverdiler:

“Aldığımız kitabı yazarı-

Büyükşehir Belediye Başkanımız Uğur İbrahim Altay'ın Konya Kitap Günleri'ni açış toplantısı

na imzalatmak ister misiniz?”

Alıcıda bir heyecan, bir merak...

“Saim Hoca burada mı?”

“Evet, işte burada oturuyor”

Gerisini siz tahmin ediniz. Bütün satış yerlerinde kitaplarını imzaladığım kişiler beni kitaplarımdan tanıyan ancak hiçbir zaman yüz yüze gelmediğimiz için satış yerinde oturan kişinin ben olduğumu bilmeyen okuyucularımdı. Ve imzalandan sonra kısa sohbetler... Öyle ya, çocuklu hanımı fırçalayan ünlü yazar bir de birkaç kitabın imzalanmasına yol açacak sohbete mi dalsındı!

O gün ziyaret ettiğim yerlerden biri de, hemşerim Feyyaz Sağlam ve arkadaşlarının KIBATEK alanıydı. Ne kadar ısrar ettimse de aldığım iki kitabın parasını ödeyemedim. Benim orayı ziyaret etmem daha önemliymiş. Güzel bir ilti-

fattı doğrusu.

Ertesi sabah Çeşme yoluna düşeceğiz. Tokat Gaziosmanpaşa Lisesi'nden öğrencim olan, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yardımcı bizim çocukların hemen yakınında oturuyordu. Beni aldı ve yola koyulduk. Söz, kitap fuarından ve yazarımızdan açılınca Dr. Yardımcı sazı eline alıverdi:

“Hocam, o yazar üç dört gün önce bizim fakülteye geldi. Ne kadar tanıdığı hoca varsa ziyaret edip sözünü ettiğiniz imza gününü dile getirerek öğrencilerin oraya yönlendirilmesi istedi!”

Kalabalık ve Vehbi'nin kerrakesi...

Bu danışıklı imza günlerinden birine de Konya'da tanışıklık ettim. O günlerde adı henüz konulmamış olan Alaeddin

Tepesi'nin eteklerindeki Kılıçarslan Parkı'na kocaman çadırlar kurulmuştu. Mevsimi hatırlamıyorum ama hava bayağı soğuktu. Hafiften de kar yağıyor olabiliirdi. Yayınevime bana bir konferans saati almıştı. Zamanında gidip konferansımı verdim ve yayınevimin satış yerine geçtim. O da ne? Koca çadırın içinde uzun bir kuyruk. Çadırın içini doldurmuş, sokağa taşmıştı. Gelenlerin çoğu ortaokul öğrencileriydi. Biraz daha küçük olanları babalarıyla gelmişlerdi. Sordum. 'Filan yazarın imza günü...' dediler. Tanınmış bir Türk yazarıydı. Yerimden kalkıp imza masasının yanına yaklaştım. Boyumun uzunluğundan yararlanarak aradan baktım. O idi... O, ünlü bir ekolün yazar ve şairlerinden biri idi. İmza aşamasında yanındaki bir kişi adınızı sorduktan sonra, 'Saim'e sevgilerimle...' diye yazıyor, yazarımız da Yedi Sekiz Hasan Paşa'yı hatırlatan bir çeviklikle imzasını atıveriyordu. O gün yüzlerce kitap imzalanmış olmalı...

Bu çocukları, belki de pek kolay anlayamayacakları bu kitabı imzalatmaya kimler yönlendirmişti? Benim yorumum yok, karar sizin.

Birkaç yıl önce Konya'da kitap sergisi veya kitap günleri diyebileceğimiz üç etkinlik gerçekleştirilmişti. Elbette üçünü de kaçırmadım. Hepsinden kitap aldım. Ancak tam adını hatırlayamadığım sonuncusunda ise bizim İLESAM birimine girip yazar ve şairlerden birer ikişer kitap alp imzalatınca kimli-

ğimiz ortaya çıkıverdi. Hoca'yı kaçırmamak için hemen Türk Dil Kurumu'nun satış yerine geçip aldıkları *Ad Bilimi I Giriş* adlı kitabımı imzalatıverdiler. Yine bir korsan imza anları...

Erzurum ağzıyla son birkaç **teze** bilgi: 14-23 Ekim 2022 günleri arasında açık olan geçen yılın kitap günlerine ancak bir gün gidebilmişim. Çocuk kalabalığından ötürü yürümeye veya dolaşmaya vakit ayıramamışım. Bu yılki de ancak bir gün gidebildim ama okul çocuklarının eli ayağı çekildikten sonra gitmişim.

Sahi, benim hiç imza günüm olmayacak mı? Olmaz olur mu? Ekim'de Aksaray'a ve Kasım'da da Denizli'ye konferans vermeye gideceğim. Götüreceğim kendi kitaplarımı eşe dosta ve sevenlerime keyifle imzalayıp armağan edeceğim. Ankara'da Aralık'ta düzenlenecek çok büyük bir toplantıya ise daha çok kitapla gidip yurt içi ve yurt dışından gelecek bilim insanlarına armağan olarak imzalayacağım.

Ömür biter diye başlayan sözümüzü biraz değiştirerek yazımızı noktalayalım: ... *kitap günleri ve tamamlayıcısı olan imza günleri bitmez.*

NOT: İzmir ve Konya'daki imzacı yazarların adlarını sakın merak etmeyiniz. Bunlar, benim adlarını vermek istemediğim yazarlar olmayabilir de sizin jet imza olaylarına tanıklık ettiğiniz başka yazarlar olabilir.

NİĞDE ŞEHRENGİZİ KÖKLERİ DERİNDE BİR ŞEHRİN HİKAYESİ

Alper Göncü'nün *Niğde Şehrengizi*, ağustos ayı ortalarında çıktı ve şehir kitapları literatürüne adını altın harflerle yazdırdı. Göncü, 8 Eylül Cumartesi günü, Niğde Göncü Konağı'nda, bir söyleşi ve imza programıyla görkemli bir kalabalığa *Niğde Şehrengizi*'ni tanıttı.

İlk örnekleri 16. yy'da görülen bir şehrin güzelliklerini anlatmayı amaçlayan ve manzum bir tür olan şehrengiz yazma geleneği Osmanlı'da 20. yy'a kadar devam etmiştir. Günümüzde nesirle devam eden şehrengiz yazmalarına bir Niğde sevdalısı olan Alper Lütfi Göncü de eklendi.

Ruhunu, kültürünü, kimliğini gösterecek biçimde bir şehri yazmak söz konusu olduğunda onu yazacak kişi de doğal olarak önemli olmaktadır. Alper Göncü'nün isteği üzerine benden arka kapağa nasip olan metin; bir şehri yazmak kadar yazanın da niçin önemli olduğunu açıklamaya yeter de artar da! O metin şöyledir:

Kadîm şehirlerin keşfedilmeyi bekleyen gizli hazînelerini herkes bilemez. O gizli hazîneler; insanlar, mekanlar, kimi za-

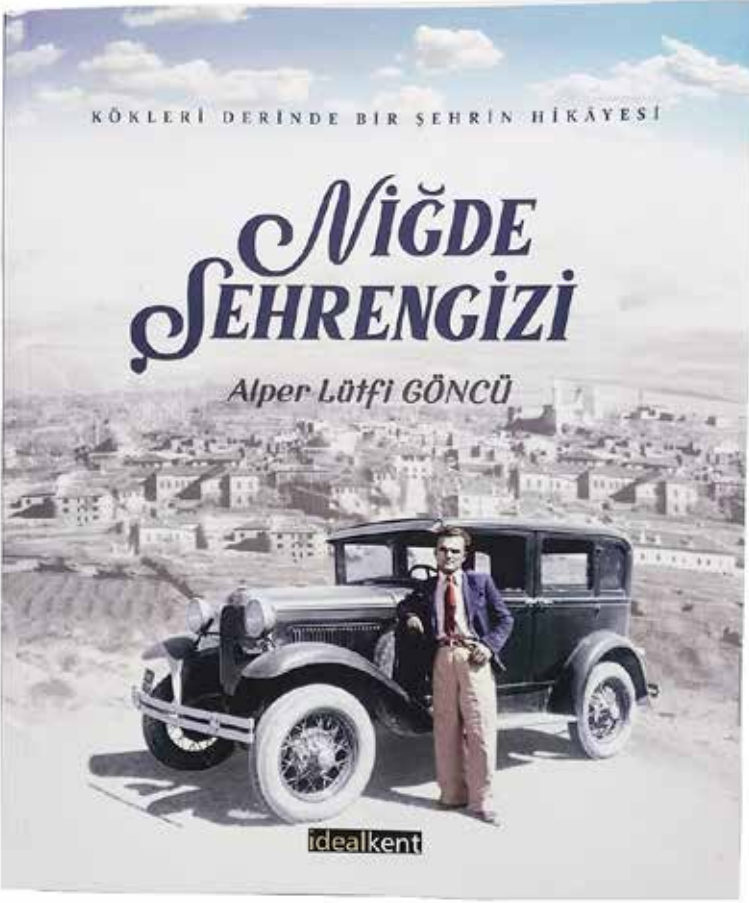
man kuytu köşedeki ayakkabıcı, lokantacı veya bir meczup kimi zaman şehre küsmüş bir yatırıdır. Bunlar arkalarında engin hatıralar ile derin sırlar barındırır.

Niğde'nin sırlarını ortaya çıkarmak için ona hünerli bir elin değmesi gerekiyordu. O hünerli el, Niğde'ye gönülden bağlı, onu dört elle sahiplenilen ve Niğde'yi çok iyi bilen biri olmalı idi. O isim de tabii ki, Alper Göncü'dür.

Alper Göncü, bu kitabı bitmez tükenmez Niğde aşkı ile Niğde aşıklarına; en önemlisi bir elçi vazifesiyle geçmişten geleceğe bir mesaj olsun diye yazdı.

Göncü, İzmir'deki rahat, lüks bir hayata bir tekme savurarak bir sevdayı yaşamak, bir güzelliğe hizmet üzere İç Anadolu'nun kuytusundaki taşra Niğde'ye tekraren yerleştiğinde kendisini yakından tanıyanları hiç de şaşırtmadı. Onun dünyasında Niğde, tamamlanmamış bir rüyadır. O, henüz orta yaşlarında olsa da Niğde'nin köklü aileleri Soylu ve Göncü sülalelerinin bir bireyi olması hasebiyle 200-300 yıllık Niğde birikimine sahip bir zâdegândır. 400 yılı aşkın bir geçmişe

sahip sülalesi hem Osmanlı'da hem Cumhuriyet'te valiler, milletvekilleri, mebuslar, bürokratlar, tüccar, belediye başkanları çıkarmıştır. Devlet kademelerinde ve toplumsal kültürde üst düzey birikimlere sahip atalarının deneyimlerini, hatıralarını, Alper Lütfi Göncü, hem onlardan dinleyerek hem onlarla yaşayarak büyümüştür. Bununla da kalmamış, ileri ki yaşlarında bir kültürel miras olduğu bilinciyle ailesine ve sülalesine ait her türlü eşyayı korumak ve geleceğe taşımak amacıyla toplamıştır.

Alper Göncü, bir vefa örneği göstererek önce dedesi Lütfi Soylu'ya *Anılarla Lütfi Soylu* ki-

tabını sonra Niğde vefasını göstermek üzere *Niğde At Kültürü*'nü yazdı. Ancak Niğde sevdasını henüz taçlandırmamıştı. *Niğde At Kültürü* daha bitmeden Niğde'yi ele alan bir esere başlama düşüncesini önemli bulduğu kişilerle paylaştı. Eserin hazırlık, yazım, dizgi, baskı süreçleri yaklaşık üç yıl sürdü. Akıllı olan başkasının aklını kullandı, anlayışıyla Alper Göncü, bu eseri hazırlama aşamasında birçok kişi ile tanıştı, görüştü ve danıştı. Eseri yazma sürecindeki en önemli bilgi kaynağı annesi Nilüfer Göncü oldu. Hatta birlikte yazdı denilse abartı olmaz.

Niğde Şehrengizi içi, dışı ve

mimarisiyle incelemeyi ve tanıtımı hak eder niteliktedir.

Alper Lütüfî Gönçü'nün *Kökleri Derinde Bir Şehrin Hikâyesi Niğde Şehrengizi* adlı eseri İdeal-Kent Yayınları arasında 2023 Ağustos'unda çıktı. Toplam 275 sayfa olan kitapta ana metin dışında; iki iç kapak, takdim, teşekkür, kaynakça ve sözlük bölümleri vardır. Yazar önsözü ve dizin yoktur. Kitabın metin dışı öğeleri ise 87 adet fotoğraf, iki adet minyatür, bir adet çizim, üç adet tarihi belge, 15 adet gazete kupürü, bir adet haritadır.

Niğde Şehrengizi, içeriği kadar görselliği de ayrıntılı düşünülmüş, titiz bir çalışma ürünüdür. Niğde'ye hâkim bir noktada Ford serisi bir otomobil ile poz veren Niğde'nin simge isimlerinden Cici Baba lakaplı Abdürrezzak Önügören'in 1941'e ait nostaljik fotoğrafı, ön kapağın albenisini arttırdığı gibi kitabın içeriğine doğrudan mesaj olmuş. Ön kapağın içe kırılan bölümüne ise Alper Lütüfî Gönçü'nün özgeçmişi yazılmış. Ön kapakla uyumlu bir tasarımla hazırlanan arka kapağa; popüler kitapların modasıyla Alper Gönçü'nün uygun gördüğü iki yazarın arka kapak yazısı çift sütunda verilmiş. Kitap, ölçüleriyle de sıra dışı mesajını vermektedir. 18,5x22,3 cm ölçüleriyle Şehrengiz, sıradanlık ötesinde okuyucuda kalın, tok ve derin duygusu uyandırmaktadır.

Kitap, sade tasarımlı birinci iç kapakla okuyucuyu selamlar.

Niğde'nin tanınmış ve tarihi simalarının armonisiyle oluşturulmuş flu zeminli ikinci iç kapağın ortasına yerleştirilen metal kartaldan kapı tokmağı, sayfa da etkiyi arttırmış. Metal kartal kapı tokmağı, oraya rastgele konulmadı. Onun bir anlamı var. O Gönçü Konağı'nın kapı tokmağı. Yani Niğde'nin özünden bir parça. İkinci iç kapağın arka sayfasındaki künyenin tasarımı da göz alıcı olmuş.

Kitabın sayfa düzeni de görselliği ve göz zevkini okşayacak biçimde satır aralığı, kenar boşluğu, yazı fontu, puntosuna kadar ayrıntılı düşünülmüş üst düzey tasarlanmıştır. Yine metin dizgisinde satıra düşen sözcük sayısının ortalama 8-9'da kalması bilinçlice dizildiğini göstermektedir. Satır başına düşen sözcük sayısı, sayfa dizgisinde önemli bir öğedir. Çünkü bir insan bir bakışta ortalama 6-9 arası sözcük görebilir. Dış kenarlara çekilen siyah şerit sayfayı olumlu anlamda sınırlandırırken iç kenarlara gidilen geometrik bezeme, sayfaya sonsuzluk ve derinlik algısı vermiş. Daha etkili bir sayfa düzeni için kenar boşluğu arttırılarak dış kenara çekilen şerit biraz daha kalınlaştırılırsa idi metin bloğu daha toplu, dinamik böylece daha dengeli ve orantılı görünebilirdi.

Kitabın mimarisinde temalar oluşturulmamışsa da konusal bir sıralama fark edilmektedir. Niğde tarihi, Niğde insan tipleri ve hatıraları, Niğde şehir kültürü, Niğde'de mekânlar ki-

tabın ana mimarisini oluşturmaktadır.

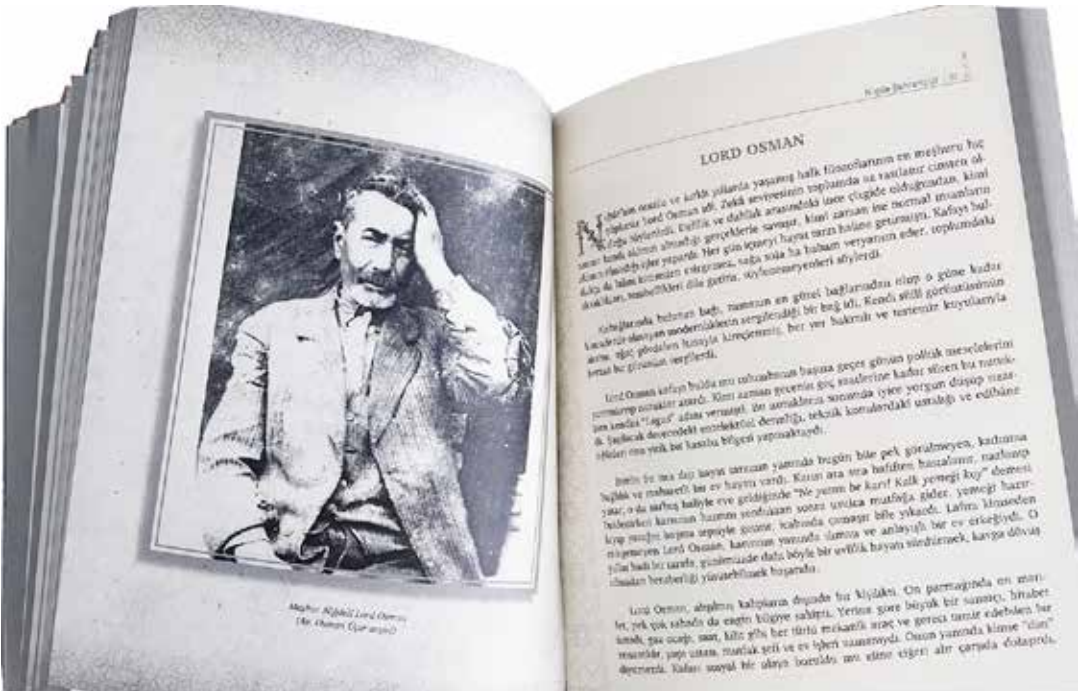
Kitabın dikkat edilmesi gereken özelliklerinden biri de yazı başlıklarıdır. Her biri birer gazete manşeti şiddetinde yazı başlıkları okuyucuyu hem yazının içine çekivermekte hem de Niğde mihmandarlığı vazifesi görmektedir. Zaten, Alper Göncü, kitap boyunca bir mihmandar edasıyla okuyucuya tarih içinde bir gezi yaptırmakta; yeri gelince çarşı pazar dolaştırmakta, yeri gelince bir berber dükkanında tıraşa götürmekte, yeri gelince bir bakkaldan şeker aldırmakta ve nihayetinde saat kulesinden şehri izlettirmektedir.

“Bir Niğde Vardı...” başlığıyla ilk yazı, modernleşmenin geleneksel kültüre üstünlük sağlamasına hüznü bir isyan gibidir. Bu noktada Göncü; “Ha-

tırda kalmaz, satırda kalır.’ diye rek başladığımız bu kültürel arkeoloji çalışmasında, Niğde’den hoş kesitler sunup kent hafızasına katkıda bulunmaya hedefledik.” sözleriyle kitabı yazma gerekçesini ilan etmektedir.

Cümledeki “kültürel arkeoloji” şehrengizin yazılma amacı kadar içeriğine toptan bir ipucu olacak kadar güçlü bir ifadedir. Çünkü Göncü, gerçekten Niğde Şehrengizi ile aslında kültürel bir kazı yapmakta, yaşanmış, bitmiş özgün kültürün derinliklerine kalem daldırmakta, görsellerle o kültürden sergiler düzenlemektedir.

III. Mustafa’nın Niğde Kadısına gönderdiği ve ilk kez bu kitapta yayınlanan 1764 tarihli III. Mustafa fermanı, tek başına Niğde’nin su kültürüne ve su yapılarına kaynaklık edecek zenginlikte bir tarihi belgedir.

**Soldan sağa sırayla Muhsin Karabay, Alper Göncü, Yusuf Yıldırım. İstanbul - Eylül 2023
Dede Efendi Müzeevi**

Hemen devamındaki Niğde'de Eşkiyalık yazısında yine ilk kez yayınlanan 1803 tarihli ferman, ise bugünün flaş bir haberi kadar dikkat çekici, dönemin Niğdesini de ayrıntılı aydınlatacak içeriktedir. Buna göre Develioğlu ve Alaybeyi eşkiyası 1803 yılında bir gece ansızın şehri basar katliam derecesinde cinayet işler, halka eziyet yapar.

Eşrafın Feryadı yazısı ise, bir zamanların Aksaray, Nevşehir ile büyük Niğdesine bir ağıt gibidir.

Alper Göncü, daha sonra Niğde ile özdeşleşmiş, Niğde'nin tarihi kişiliklerine ilginç hikayeleriyle konular açar. Lord

Halil, Göncüzade, Mülazım Cevdet, Ebe Tokmağın Kamile, Karakız, Manisa Tarzanı, Deli Muammer, Süslü İhsan, kitabın tablosunda büyük yer edinen Niğdeli insan tiplerinin sadece birkaçıdır. Niğde'nin simgeleri olan bu kişilerin hikayeleri, okuyucuya başka şehirlerdeki benzer kişileri çağrıştıracaktır. Örneğin aynı özelliklerde aynı adla Deli Muammer, Karaman'da da vardı. Niğde sîmalarına açılan başlıklar, Niğde insan tiplerini örneklediği kadar onların kişiliğinde Niğde mesleklerine ayna tutmaktadır.

Alper Göncü, Niğde'den insan manzaralarının arasına Niğde'de yaşanmış ilginç olayla-

rı ve mekanları da serpiştirmiş-
tir. Özellikle Niğde'nin merke-
zinde bir anıt gibi duran Posta-
ne binasının hikayesi okunma-
dan geçilemez nitelikte. Hakeza
Saathane de.

Kitapta Süheyl Ünver de
unutulmamış. Süheyl Ünver'in
Niğde'ye gelişi ve onun Niğde
incelemeleri "Süheyl Ünver'in
Niğde Notları" başlığı altında
verilmektedir.

Niğde Şehrengizi'nin önemli
özelliklerinden biri de dil ve an-
latımıdır. Alper Göncü sohbet
biçimindeki anlatımda ağırlıklı
olarak öyküleme tekniğini kul-
lanır, kitapta. Bir kişi, bir yer,
tarihi bir bilgi verme söz konu-
su olduğunda bir uzman kimli-
ğine bürünerek ayrıntılı açıkla-
malar yapar. Öyküleme ve açık-
lamayı sarmallayarak iç içe veya
peşi sıra kullandığı metinlerle
kitapta sıklıkla karşılaşılır. An-
latımda dikkat çeken bir başka
teknik de betimleme cümleleri-
dir. Öyküleme metinlerinin
içinde insan ve mekân betimle-
yen cümleler, doğal akışa bira-
kılmıştır. Bu betimlemeler sa-
natsaldan çok nesnel, bilgiye
dayalıdır.

Niğde yerel ağzından sözler,
deyimler, atasözleriyle de hem
anlatımı güçlendirir hem de an-
latıma bir süs katar.

Alper Bey, sohbet tarzındaki
anlatımında kısa, yalın cümle-
ler kursa da anlatımı güçlendir-
mek ve daha fazla bilgi vermek
üzere uzun ve birleşik cümleler
kurmaktan da kaçınmaz.

Alper Göncü'de etkili anla-

tım endişesi cümlelerine yansır.
Bunun için duru bir anlatımı
öne çıkarır. Metinlerini Muhsin
Karabay gibi hatır naz arkadaş-
larına okutarak anlatım bozuk-
luklarını asgariye indirir. Akıcı
ve yalın bir anlatım için çok faz-
la kafa yorar, gerekirse metinle-
rinin tamamını ya da sorunlu
yerleri yakın arkadaşlarına gös-
tererek öneriler alır. Bu konu-
daki arka plan kahramanı anne-
si Nilüfer Göncü'dür.

Niğde Şehrengizi'ni özel ve
önemli kılan yadsınamaz bir
özelligi de zengin bir görsel
malzeme ile eserin güçlendiril-
miş olmasıdır.

87 adet fotoğrafın büyük ço-
ğunluğu, Niğde'nin önemli si-
malarına ait olup yine çoğu ilk
kez bu kitapla yayına girmiştir.
Fotoğraflara dair bilinmesi ge-
reken bir başka durum ise, he-
men hemen hepsinin Alper
Göncü'nün çok zengin fotoğraf
koleksiyonundan kitaba seçil-
miş olmasıdır.

Kitabın dikkat çekici görsel
malzemelerinden biri de gazete
kupürleridir. Dönemini, günü-
nü anlatmada en önemli kay-
naklardan olması sebebiyle ga-
zete kupürlerinin yeri geldikçe
kullanılması, kitabı daha güve-
nilir daha saygın kılmaktadır.

Sözü bağlarsak; Alper Gön-
cü, bir köprü görevi üstlenerek
Niğde Şehrengizi'yle şehrin ile-
tilerini geçmişten geleceğe ak-
tarmıştır.

Alper Lütfi Göncü, *Niğde
Şehrengizi*, İdealkent Yayınları,
Ankara Ağustos 2023

KONYA SEVGİSİ

Muzaffer Erdoğan*

Konyalılara ithaf

Biz insanlar için fânî dünyada mevcut olan binbir çeşit sevgiler arasında öz-lülük ve derinlik itibariyle hepsine üstün geleni her halde mensup olduğumuz yurda ve ulusa karşı olani teşkil eder. Kısaca diyebiliriz ki insanlar için yurt ve ulus sevgisi, sevgilerin başında gelir. Bununla beraber her şeyde olduğu gibi bunda da fertten ferde derecesi azalıp çoğalan bir inip çıkmanın bulunduğu hiçbir zaman unutmamak lâzımdır. Tahakkuku için teşebbüse giriştiğimiz her yeni şeyde başarı ile karşılaşabilmek için iyi bir niyetin ve temiz bir sevginin gönüllerde üstün bir şekilde kökleşmesi şartı olduğu gibi bir memlekete hizmet etmek hususunda çok yüksek bir ülkü ile faaliyete geçerken de ilk göze çarpan lüzumlu âminin hiç şüphesiz temiz bir yurt sevgisi olması gereklidir. Kendisine yeni bir hayat arkadaşı seçen veyahut uğraşma veya geçim yolu intihap eden bir kimse nasıl sonunda onlara kendi çapında bir hizmette bulunabilmek için çırpınıp durursa bir memlekete karşı az çok bir sevgi besleyen herkes de en sonunda ona bir ufak hizmette bulunmayı ve bu suretle yararlı bir unsur ol-

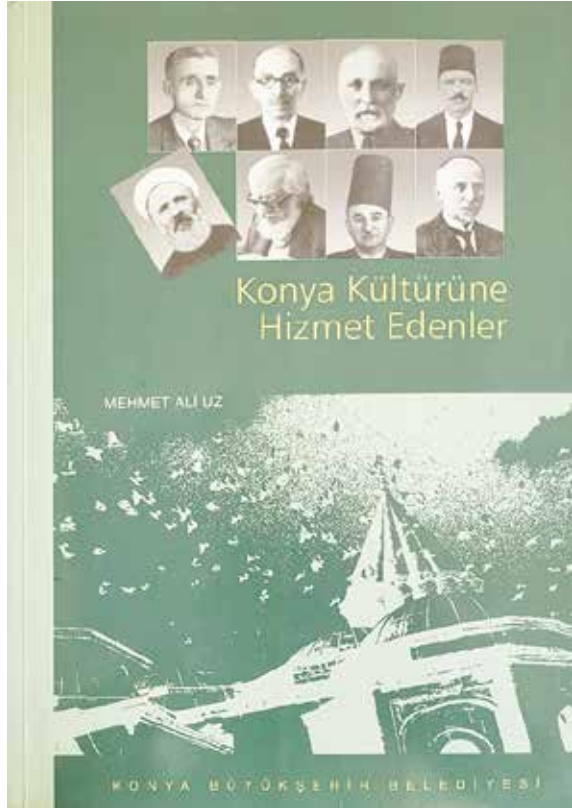
mayı asla hatırdan çıkarmaz. Bu itibarla bizce Konya'ya hizmet etmek, her şeyden evvel onu içten ve yürekten sevmekle başlar.

Kendine araştırma mevzuu olarak Konya'yı seçen bir fert için aynı zamanda sevgi ile bir bağlantı kurması kadar tabii bir şey olamaz. Hatta böyle bir sevgi bu hususta yapılan çalışma ve çabalamaların başında gelir. Her şeyden evvel şunu söylemek lâzımdır ki bu iki varlık arasında kurmak istediğimiz içten ve yürekten bir ilgi, bazı dar görüşlü kimselerin zannettikleri gibi, mevziî ve mahdut bir bağlantı olmaktan Türk ulusu ve yurdu arasındaki bütünlüğü parçalamaktan hayli uzaktır. Biz böyle bir sevgi ile aşağı yukarı sekiz yüz bin kilometre murabbalık bir sahayı kaplayan Türk yurdunu ve seksen milyona yaklaşan Türk ulusunu daima göz önünde bulunduruyor ve böylece bir bütünlüğü daima ön safta tutabilmek için vazifelerimizin nelerden ibaret olduğunu daha kısa bir yoldan göstermiş olduğumuza inanıyoruz. Yani zih-nimizde "KONYA" için tasarladığımız böyle bir sevgi ile Türk yurduna ve ulusuna karşı olan saygı ve sevgimizin küçük çapta bir örneğini vermiş ve bu itibarla onun ufak bir zeresini yüreklerimize bir kere

daha nakşetmiş bulunuyoruz.

Gönüllerin bir tek emeli ve hayatın eşsiz tessellisi olan ve nuru ile ruhları en yüksek mertebeye yükselten “Sevgi” adlı bu manevî kaynak sonsuz bir çölde ilk şifa yerlerine veyahut gönül sazının ilâhî bir teline benzediği kadar ve belki ondan daha fazla olarak gözlerimizin önünde canlandırdığımız bu sonuncu hâlile Türk bütünlüğünün en verimli ve en esaslı sembollerinden birisidir.

Bizim yurt, zâhirde viran görünmesine rağmen ardıçlı dağlarını ve bozkırlarını açtıktan sonra şiirine doyum olmayan bir cennet bahçesi kadar sevimliye lâyıktır. Sihirli pınarlarından köpüklü sularını içenler için ufak bir silkinme ile ceylan oluvermek işten bile değildir. Bu cennet bahçesinde yaşayanların ise dert ile sevinci bir kapta yoğurmasını ve akıllarına kazandıkları zaferlerin payını asla getirmeyerek yurdu uğruna kurban olmasını bilen feragat sahipleri olduklarından asla şüphe edilemez. Hep birlikte gece gündüz adını bir Kerem gibi anarak yandığımız aziz KONYA, bizim için toprak oluncaya kadar ve belki oduktan sonra bile, sevimliye liyakat kazanmış olan nevi şahsına münhasır ilâhî ve mukaddes bir sevgili olmuştur. Konya ile yakından veya uzaktan az veya çok bir ilgisi olan her ferdin onu candan seveceğinden asla şüphe etmiyoruz. Kızgın güneş altında

tarlasını süren rençberinden tutunuz da tahsil derecelerinin en yükseğine vararak ilerleyen aydınına kadar her Konyalı kendisini böyle bir sevgiden asla kurtarmış değildir. Konya'nın milâdî 13. asır ortalarından itibaren başlayan edebî mazisi bu bakımdan gözden geçirilecek olursa adı sanı bilinmeyen nice yerli ve yabancı şairler arasına katılan Sultan Veled, Meşamî, Ali, Ahsenî, Sevadî, Şeyh Galip, Yusuf Nesip, Şem'î, Safaî, Ali Muhlis, Nüzhet, Mamumî, Nurettin Rüştü, Cemal Oğuz, Ahmet Kutsi, Tevfik Nevzat, Yahya Saim, Hâlide Nusret, Hâlid Fahri ve Hicri Göncel gibi bir çok zevatin oldukça güzel parçalarına rastlamak kabildir. Konya sevgisini muhtelif zamanlarda muhtelif vesilelerle ifade ve tasvir eden bu şairler, bize Anadolu'nun hemen göbeğinde sevilip, sayılmaya değer kazanmış

sevimli bir Türk yurdunun varlığını ispat etmektedirler. Fakat bütün bu parçalarda gördüğümüz hususiyetlerin birbirinden pek cüz'î farklarla ayrıldığını kabul etmek icap eder. Yazmış olduğu Farsça şiiri ile her büyük şehri bir Emir'e benzeten Sultan Veled, Konya'yı, o Emir'lerin başında hüküm süren bir Şah olarak kabul etmektedir. Ayrıca onu Cennet ve Huri olarak zihninde canlandıran Karamanlı şair, (Mısır)ı, Konya'nın önünde bir saman çöpü gibi küçük ve hakir görmektedir.

Mukbil pınarının birçok kimselere can verdiğini söyleyen Konyalı Meşami ise, suyundan bir katra içenlerin yeniden taze bir hayat sahibi olacağını söylemekte ve Konya'nın toz ve toprağını Tutyayı İsfahanî olarak zihninde tasarlamaktadır. Ah-senî mahlasile bir takım şiirler vücuda getiren Mü'min Paşa, Konya'nın suyunu ve havasını Cennete mahsus hususiyetlerden olduğunu, gönüllerin sırlarını anlayacak bir takım şahsiyetlerinin bulunduğunu söylemekte ve Evliya Çelebi'nin on yedinci asırdaki görüşlerine tanıklık edecek tarzda Konya'nın o asırlarda şöhretini helva ile temin ettiğini ifade etmektedir. Evliya Çelebi ve Mü'min Paşa gibi Konyalı Sevadî de yaşadığı asırlarda Konya'luların yeni gelenlere karşı gösterdikleri selektiklikleri söylemek suretiyle onlara iştirak etmektedir. Konya'nın kuruluşunu aşk ve şevk ile başlatan Aşık Şem'i ise onun havasını cennete mahsus hususiyetlerden addetmekte ve sekenesinin hor gezmesine rağmen, ilim irfan sahibi olduklarını teslim

eylemektedir:

Aşku şevk ile kurulmuştur binası Konya'nın

Anınçün bâdı cennettir havası Konya'nın

Hicrine mahubunu kılmiş muhayyer âşığı Davet etmiş dostuna havası Konya'nın

Hor gezer ademleri ama veli irfân olur Hafızı gayet cerî, âlimleri ummân olur

Hasılı bir katra âbin nuş eden arslan olur Galiba toprağının bu iktizası Konya'nın

Kış olunca donanır ahbapla vahdet haneler Kurulur bâzârı aşk, mamur olur virâneler

Şem'i aşk yanar, pervaz ider pervaneler Yaz olunca var Meram üzre safası Konya'nın

Sağlığında birkaç defa İstanbul'a gittiği ve son seyahatinde orada III. Selim'e sanatını takdir ettirdiği rivayet edilen Konyalı Şem'i'nin Konya'ya karşı yüreğinde beslediği sevgi hayli derindir. Karışık rüyalara ve dolaşık hayallere dalmadan görüne bakan ve maksadını doğru ve açık bir dil ile ifade etmeyi tercih eden Şem'i'nin Konya'ya karşı içinde duyduğu bu sevgi Mevleviliğe ve Mevlâna'ya karşı beslediği sevgi ile hemen hemen birlikte gitmektedir.

Konya VIII (64/65),

Şubat/Mart 1944.

Mehmet Ali Uz, Konya Kültürüne Hizmet Edenler, Konya 2003, (161-163)

*Muzaffer Erdoğan (1916-1985)